

1020

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΑΙ

ΤΗΣ

ΕΝ ΜΕΓΑΛΩ. ΡΕΥΜΑΤΙ

ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΔΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

1888—1889.

ΕΝ ΣΑΜΩ.

ΕΚ ΤΟΥ ΗΓΕΜ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1889

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΑΙ

ΤΗΣ

ΕΝ ΜΕΓΑΛΩ. ΡΕΥΜΑΤΙ

ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΔΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

1888—1889.

—*—

SISMANOGIJO
MEGARO

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΦΕΝΤΗ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΤΙΚΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ ΤΗ· ΚΥΡΙΑΚΗ· 2 ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΜ ΕΝΑΡΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΝΙΑΥΣΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ.

Πανοσιολογιώτατε πάτερ,
Σεβαστοὶ ἐπίτροποι,
Φίλη τῶν δημοτῶν ὀμηγυρις,

Ἐν τῇ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡμετέρα προσλαλιᾶ ἐξεθέσαμεν ἐκ τοῦ προχείρου ὅσα ἠγούμεθα πρόφορα καὶ λυσιτελῆ πρὸς ἐντελεστέραν διοργάνωσιν τῶν δημοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, ὑποδείξαντες ἐξ ἐνός μὲν τὸ ἐπάναγκες τῆς πολυγλώσσου διδασκαλίας ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐλληνικῇ Σχολῇ, ἐξ ἄλλου δὲ τὸ κατεπεῖγον τῆς παραδοχῆς πρακτικωτέρας τινός τεχνικῆς προπαιδείας ἐν ἅπασιν τοῖς κοινοῖς τῶν παιδῶν πνευματικοῖς φυτωρίοις. Ταῦτα λέξαντες, ὑπογραμμὸν τῶν λόγων ἔσχομεν ὅτι δεῖ προσαρμόζειν τὰ προγράμματα τῶν σχολῶν ταῖς ἀλλοιουμέναις ἐκάστοτε καιρικαῖς περιστάσεσιν οὐχὶ δέ ποτε, ὡς τινες οἴονται, δουλεύειν αὐτὰ τοῖς δόγμασιν ἀμαθῶν παιδαγωγῶν. Οὕτως ἐργαζόμενοι, ἐμφαίνουσιν ἄγνοϊαν οἰκτρὰν τῆς ἐπελθούσης γενικῆς ἀνατροπῆς

SISMANOGLIO

τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ καὶ συγγέου-
σιν τὸ φύσει καὶ θέσει εὐμετάβλητον τῶν ἐκπαιδευτικῶν μεθόδων
τῆς θύραθεν παιδείας μετὰ τοῦ ἀναλλοιώτου τῆς ἠθικῆς καὶ
θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Σαφῶς καὶ ἀδιστακτῶς εἶπομεν τότε καὶ
νῦν ἔτι πρᾶσθαι, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς σχολεῖα ὁμοιάζουσι χυ-
τηρίοις ἢ ἐργαστηρίοις ἐξαναγκαζομένοις παράγειν τύπους χρη-
σίμους καὶ ἐμπορευσίμους, ἀντὶ μηχανημάτων καὶ σχεδίων ἀ-
χρήστων καὶ ἀνωφελῶν. Ἐὰν ὁ ἡμέτερος αἰὼν ἐκλήθη δικαίως
αἰὼν τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης, τί ὀνήσει τοῖς οἰκοδόμοις ἢ ὑπαρξίς
καὶ πώλησις δοκῶν σιδηρῶν μὲν, ἀλλ' ἐχουσῶν σχήματα ἀκα-
τάλληλα πρὸς οἰκοδομὴν ἀνευ νέας τήξεως καὶ σφυρηλατήσεως
τῆς μεταλλικῆς μάζης;

Ταῦτα πάντα ἐν ὀλίγοις ὑποτυπώσαντες καὶ ὄση ἡμῖν δύνα-
μις ἐξετάσαντες, ἀπεξεδεχόμεθα ὅτι ἄλλοι τινὲς ἡμῶν πολλῶ
κάρρονες ἐπιληφθήσονται τοῦ δυσχερεστάτου ἔργου τῆς ἐφαρμο-
γῆς τῶν τεθεισῶν ἀρχῶν. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἔδοξε τῇ γενικῇ
τῶν δημοτῶν συνελεύσει, ἣτις εἰς ἡμᾶς ἄκοντας καὶ πάλιν ἀνέ-
θετο τὴν ἐπίμοχθον καὶ σφαιερὰν δοκιμὴν τῶν εἰσαχθησομένων
τροποποιήσεων ἐν τῷ κύκλῳ τῶν σχολικῶν πραγμάτων. Καὶ εἰ
μὲν καλῶς ἢ κακῶς ἐπράξεν ἡ κοινότης, τοιαῦτα θεσπίσασα καὶ
ἐπιθεῖσα ἐπὶ τῶν ἡμέτερων ὤμων τὸ βαρὺ καὶ δυσβάστακτον
τοῦτο φορτίον, κρινέτωσαν οἱ σήμερον παριστάμενοι εἰς τὰς ἐν-
ἀρξεις τῶν ἐξετάσεων, εἴ τις ἐν ταῖς οὕτω λεγομέναις γραμμα-
τικαῖς ταύταις τελεταῖς ἔνεστι δύναμις ἀποδείξεως, καὶ ἀπο-
δότησαν τὸν ἐμπρέποντα ψόγον ἢ τὸν δίκαιον ἔπαινον τοῖς ταῦ-
τα ψηφίσασιν. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τὴν θείαν ἐπικαλεσθέντες ἀν-
τίληψιν, ἐπελαβόμεθα τοῦ ἔργου κατὰ τὸ ἐνόν, διευθετήσαντες
τὰ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων οὐμέντοι γε ἀνευ δέους
τινὸς καὶ ἀμφιβολίας.

Ὄντως, προκειμένου περὶ μετατροπῆς ἢ καὶ μερικῆς ἀλλα-
γῆς τῶν δεσποζουσῶν παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικῶν θεωριῶν, δύ-
ναται τις ἀναφωνῆσαι τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο· τί πρῶτον; τί δ' ὕ-
στατον; Προγράμματα μαθημάτων, συντεθέντα ἐπὶ τῇ βάσει
ποικίλων συστημάτων ἀτάκτως συνερραμμένων, αἰθουσαι καὶ

κτίρια ἀναρμόδια δι' ἀνετον διδασκαλίαν, βιβλία ἐν γένει ἀνά-
μοστα, πίνακες ἐλλιπέστατοι, διδάσκαλοι σοφοὶ μὲν πάντως καὶ
ζηλωταὶ καὶ πρόθυμοι, ἀλλ' ἐξέστω μοι εἰπεῖν ἀνευ προσωπο-
ληψίας, ἄπειροί πως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν νέων πρακτικῶν
διοργανώσεων, ἰδοὺ ἐν συνόψει ἀκριβοῆς καταγραφῆ τοῦ ὑπάρ-
χοντος ὑλικοῦ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἠθικοῦ οἰκοδομήματος, οὐτινος
ἐπιστάται εἰσὶν ἔφοροι ποικίλαις βιωτικαῖς ἀνάγκαις πιεζόμενοι,
καὶ οὐδέποτε εἰδικῶς εἰς τὰ τῆς παιδείας ἀσχοληθέντες καὶ ἐγ-
κύφαντες. Τὸ λοιπόν, φίλη ὁμήγουρις, μὴ ξενίζεσθω ὑμῶν ἡ
διάνοια, ἐὰν οὐχὶ πάντα καλῶς ἔχει, ἐὰν πολλὰ τὰ πλημμελῶς
διακείμενα ἀναφαίνονται. Βεβαίως οἱ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δι-
δακτικῶν μεθόδων μύσται ἀναζητήσουσι μάτην παρ' ἡμῖν δω-
μάτια καταλλήλως πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν κεχωρισμέ-
να, ἐδώλια καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς κατεσκευασμέ-
να καὶ ἐπιτρέποντα εὐχερῶς τὸ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν ἀνευ
ματαιοῦ κόπου, ἄτλαντας καὶ ἐπιστημονικὰς εἰκόνας καθαρῶς
ἐκτετυπωμένας, σύνταξιν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν τελείαν καὶ
εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο. Ἄτυχῶς ἡ αἰὲς ἡμῖν σύντροφος πενία δει-
νῶς ἐπίκειται τοῖς κοινοῖς πράγμασι, περιορίζουσα τὰς γενναίας
βλέψεις τῶν ἐφιεμένων εὐρυτέρων μεταβολῶν ἐντὸς τῶν στενῶν
ὀρίων τοῦ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐφικτοῦ.

Ταῦτα πάντα ἀναλογισάμενοι, πρῶτον μὲν προϋθέμεθα τὴν
ἀνευ χρέους καὶ οἰκονομικῆς καταστροφῆς ἀνέγερσιν ἑλληνικῆς
σχολῆς κατὰ τὰ ὑποδειχθέντα σχέδια τῇ κοινῇ τῶν ἐγγυρίων
συνελεύσει, ἔπειτα δὲ τὴν κατάρτισιν ὠρολογίου μαθημάτων, ἐν
ᾧ εἰσηγάγομεν τὴν ζωγραφικὴν, ὡς βάσιν πάσης περαιτέρω τε-
χνικῆς μαθήσεως καὶ εἰς τὰς τρεῖς δημοτικὰς σχολὰς, σύναμα
δὲ τὴν ἐντελεστέραν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀνοργά-
νου γυμναστικῆς. Ἡ δὲ κατὰ τὴν ᾠδικὴν ἐξάσκησις ἐφηρμό-
σθη, κατὰ τὸ ἐνόν, μόνον ἐν τῇ δημοτικῇ σχολῇ. Λέγομεν κα-
τὰ τὸ ἐνόν, διότι τὰ χορικά ἄσματα ὡς καὶ ἡ ἐνόργανος γυμνα-
στικὴ ἀπαιτοῦσιν οὐ τὰς τυχοῦσας γνώσεις παρὰ τῶν διδασκόν-
των καὶ ὀλίγιστα ἀπαντῶσιν ἐντυπα βοηθήματα παρ' ἡμῖν. Ἄλ-
λὰ καὶ οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, πεπεισμεθα ὅτι τὰ πρὸ

τῶν ὀφθαλμῶν ἐκτεθειμένα δείγματα τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν ἐξετασθεισῶν κορασίδων καὶ μάλιστα ὅσα ὄψεσθε κατὰ τὰς ἐπερχομένας ἐξετάσεις τῶν παιδῶν καὶ ἐφήβων ἐναργέστατα δηλώσουσιν ὅτι ὁ σπόρος ἔπεσεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ γῆν ἀγαθὴν, καλλιεργηθεὶς σκοπίμως ὑπὸ τοῦ ἀόκνως καὶ μετ' αὐταπαρνησίας διδχξαντος κυρίου Δελλατόλλα, δοκίμου μαθητοῦ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Σχολῆς τῶν ὠραίων τεχνῶν. Τοῦ λόγου δ' ἐνταῦθα γενομένου, ἴσως κακίσωσιν ἡμᾶς τινες τῶν εὐχερῶς ἀγορευόντων ἐν ματαίαις συζητήσεσιν ὅτι ἔδει προσλαβεῖν διδασκάλους ἀδρῶς μισθοδοτουμένους, κρίνοντες τὸ ποιὸν καὶ ποσὸν τῆς ἐκπαιδευτικῆς εἰσοδείας ἐκ τοῦ ὄγκου τῶν μηνιαίων, ὡς εἴ τις ἀποφανθεῖν περὶ τῆς ἀξίας εἰκόνοσ τινός, ὑπολογίζων τὴν ἀγοραϊὰν τιμὴν τῶν χρωμάτων καὶ χρωστήρων. Τοὺσ οὕτω σκεπτομένους ἐπιτραπήτω μοι προσομοιᾶσαι τοῖσ κατοίκοισ νήσων τινῶν ὑπερωκεανείων, νομίζουσιν ὅτι ἡ ἀνάρτησις ἐρυθροβαφῶν τινων περρωμάτων ἐπὶ παχυτρίχου κεφαλῆς δύναται περικαλύψαι τὴν λοιπὴν γυμνότητα καὶ ρυπαρότητα τοῦ σώματος.

Ἀληθῶσ τὰ ἀφειδῆ ἐπιδόματα, δικαίωσ τοῖσ ἀξίοισ χορηγούμενα, τότε μόνον ἐπιτρέπονται, ὅταν οὔτε τὴν κόπῃ καὶ μόχθῃ κτηθεῖσαν περιουσίαν τῶν σχολῶν καταβιβρώσκουσιν ἀσώτωσ, οὔτε τὴν ἀνελλιπῆ ἀπότισιν τῶν ὀφειλομένων διακινδυνεύουσιν, ἐγκαταλείποντα ὡσ κληρονομίαν τῆ κοινότητι καὶ ταῖσ ἐπερχομέναισ ἐφορεῖαισ χρέη ἀφόρητα καὶ οἰκονομικὴν ἀναστάτωσιν ἀπειλοῦσαν μονονουχὶ ναυάγιον οἰκτρόν. Τὸ καθ' ἡμᾶσ, ἀπευχόμενοι ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσαν ματαίαν διασπάθησιν τοῦ ἱεροῦ χρήματοσ τῶν σχολῶν, ὁμολογοῦμεν ὅτι καὶ τὰσ ἤδη γενομένασ μικρὰσ ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταλλαγὰσ μετὰ πολλῆσ τῆσ δυσκολίασ ἐπετύχομεν. Ταῦτα δὲ λέγω οὐχὶ μόνον εἰσ τὴν ἰσορροπίαν τῶν ἐξόδων καὶ ἐσόδων ἀποσκοπῶν. Ὄντωσ οἱ φιλοσοφοῦντεσ περὶ τὴν τῶν παιδῶν ἀγωγὴν γινώσκουσιν ἐπακριβῶσ τὸ δυσχερὲσ τῆσ ἐκρίζώσεωσ ἐσφαλμένων θεωριῶν καὶ πεπαλαιωμένων συστημάτων. Καὶ ἵνα μὴ τι ἄλλο εἶπω, πόσοι ἄρᾳ γε γονεῖσ συναισθάνονται τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τεχνικῆσ μαθήσεωσ διὰ τὰ τέχνα αὐτῶν ἢ, συναισθανόμενοι τὴν ἔλλειψιν ταύτην, προθύ-

μωσ παρέχουσι τὴν αἰτουμένην γλισχροτάτην δαπάνην τῆσ ἀγορᾶσ χάρτου καὶ λοιπῆσ γραφικῆσ ὕλης; Οἱ ἐλευσόμενοι πείραν λήψονται τῆσ ἀληθείασ τῶν λεχθέντων. Ἐν τούτοισ, τὸ γ' ἐπ' ἐμοί, δοξάζω ὅτι ἡ παρούσα χρηματικὴ καχεξία τῶν τῆσ βασιλευσῶσ κατοίκων ἀποδοτέα μάλιστα τῆ ἀγνοίᾳ τῶν ἀρχῶν τῆσ πραγματικῆσ μαθήσεωσ ἢ κρηπίσ λογιζεται ἡ ζωγραφικὴ. Οὔτε ποικίλματα ἐπιδεξία, οὔτε συνδυασμοὶ ἐπιτυχεῖσ βαφῶν ἢ χρωμάτων, οὔτε σχεδιάσματα κομψά, ἀποτελοῦντα τὸ σύνθησ γνώρισμα τῶν γυναικείων ἀμφιεσμάτων καὶ τοῦ λοιποῦ οἰκογενειακοῦ στολισμοῦ, ἐπιτυγχάνονται σήμερον ἄνευ γνώσεωσ τῆσ κοσμηματογραφίασ. Ἀληθῶσ κατὰ τοὺσ παρελθόντασ χρόνουσ ὅτε καὶ ἡ ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία ἀτέχνωσ καὶ ἀτάκτωσ ἐξετελεῖτο καὶ ἡ ἐπινόησισ τῶν ὑφαντικῶν καὶ ποικιλτικῶν μηχανημάτων καθυστέρει τῆσ νῦν τελειότητοσ, τὰ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει βιοποριστικὰ μέσα νικηφόρωσ ἀντετάσσοντο ταῖσ τῶν ξένων προϊόντων ἐπιδρομαῖσ. Ἀλλ' ἤδη, ὡσ ἅπαντεσ ἴσασι, τὰ μὲν ταχύπλοα ἀτμήρη κατέστησαν συνεχεῖσ καὶ ἀσφαλεστάτασ τὰσ ἐμπορικὰσ ἐναλλαγὰσ, ἡ δὲ ἡμετέρα τεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀγνοια πολλὰσ δίδει λαβὰσ τοῖσ κερδοσκοποῦσι τῶν ἀλλοτριῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἴθισται παρ' ἡμῖν τὰ νεώτερα τοῖσ ἀρχαιοτέροισ παρατιθέναι, ἀναλογιζέσθω ἕκαστοσ ὑμῶν ὅτι τὸ φύσει λεπτόγεων καὶ ἄγονον τῆσ Ἀττικῆσ γῆσ κατήρδευσε καὶ ἐλίπανεν ἡ γόνιμοσ εἰσ τεχνικὰσ ἐπινόησεισ τῶν κατοίκων αὐτῆσ ροπή τῶν τοῖσ τεχνίτασ καὶ ζωγράφουσ καὶ λιθοξόουσ καὶ κουροπλάστασ ἴσα τοῖσ διαπρεπεστέροισ φιλοσόφοισ τιμησάντων. Ταῦτα ἀψευδῶσ μαρτυροῦσι τὰ ἀνευρισκόμενα ἔστιν ὅτε ἐν τοῖσ ναοῖσ πλούσια ἀναθήματα τῶν εὐπορούντων ὀπαδῶν τῆσ Ἐργάνησ Ἀθηνᾶσ. Ὁ σῆτοσ καὶ τὰ λοιπὰ τῷ βίῳ χρειώδη ἀπετίνοντο ἐκ περισσοῦ διὰ τῆσ ἀειθαλοῦσ καὶ χαριεστάτησ συναρμολογίασ παντόσ εἶδουσ πλαστικῶν καὶ ὑφαντικῶν προϊόντων, ὡστε κατὰ τὸ παλαίφατον τοῦ Ἀράτου *Τέχνην ἐνίκησαν ὧν φύσει ἠπτώωντο.*

Τοιαῦτά τινα ἀνὰ τόννοῦν ἔχοντεσ, ὑποβοηθήσωμεν πάσῃ δυνάμει τὸ ἐκ γενετῆσ χάριεν καὶ ποικίλον τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἑλληνικοῦ νοῦ δι' ἐσκερμένησ ἐπιστημονικῆσ ἀγωγῆσ καὶ ἐκγυμνά-

σεως, στολίζοντες τὴν διάνοιαν τῶν ἡμετέρων παίδων καὶ ἐφή-
 θων οὐχὶ μόνον διὰ σειρᾶς ξηρῶν γραμματικῶν τύπων, ἀλλὰ
 καὶ δι' ὑποβολῆς ἀρίστων τεχνικῶν ὑποδειγμάτων. Ἡ διὰ τῆς
 χειρὸς εὐχερῆς διαχάραξις σχεδίων ἔστω ἐπακολούθημα ἀναπό-
 σπαστον τῆς δημοτικῆς ἡμῶν παιδείσεως, φυγέτωσαν δὲ ἀφ'
 ἡμῶν ἅπαντα τὰ ἄκοσμα καὶ ἄμουσα ἀποκυήματα τῆς γραφι-
 κῆς ἀσυνταξίας. Τοιοῦτοτρόπως ἐνεργοῦντες, τὰ μὲν παλαιὰ
 κέντρα τῆς Ἀνατολικῆς βιομηχανικῆς εὐκλείας διασώσωμεν ἀ-
 λώβητα, νέας δὲ ἀντλοῦντες δυνάμεις ἐκ τῆς καλλιεργίας τῆς
 ἐνυπαρχούσης ἐν ἡμῖν διανοητικῆς ὑπεροχῆς, καταδειξομεν τοῖς
 Ἑσπερίοις ὅτι ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἀπομίμησις καὶ νόθευσις
 τῶν ἀνανεουμένων ἀριστουργημάτων καὶ σχεδιασμάτων τῶν μὴ
 δουλούντων ἱερατικοῖς τισι πατροπαράδοτοις τύποις. Γινώσκο-
 μεν ὅτι ταῦτα πάντα εἰσὶ δυσέφικτα, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀναμι-
 μνησκόμεθα ὅτι αἰεὶ τὰ τῶν ραθυμούντων τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν
 προστεθήσεται. Ἄσκοπον ὅλως θεωρῶ τὸ ὑπομνησαι ὑμῖν διὰ
 μακρῶν ὅτι ἐλλείπει χώρου καὶ μέσων χρηματικῶν ἐπεφυλάχθη
 τῇ διαδόχῳ ἐφορείᾳ ἢ εἰσαγωγή τῆς ὑφαντικῆς καὶ κοπτικῆς ἐν
 τῇ σχολῇ τῶν κορασιῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς ὠδικῆς καὶ ἀνοργάνου
 γυμναστικῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῷ παρθεναγωγείῳ. Τὸ στά-
 διον τῶν ὠφελίμων μεταρρυθμίσεων ἠνέφκται εὐρὺ τοῖς ἐπερχο-
 μένοις. Ἄλλ' ὅμως ἐὰν οὐχὶ πάντα διὰ μιᾶς ἐκτελεσθήσονται,
 ἀρκέσει τοῖς δημότοις κατὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος ἐν καὶ
 μόνον πάλιν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω συμπληροῦν τὸν κύκλον τῆς
 πρακτικωτέρας παιδείσεως. Ταῦτα ἐν συνόψει διαγράφοντες,
 ἀξιοῦμεν ὅτι ἐκτὸς τῆς ζωγραφικῆς οὐκ ὀλίγας, καὶ δὴ θεμελιώ-
 δεις, ἐπεφέρομεν μεταλλαγὰς ἐν τῇ συναρμολογίᾳ τῶν προγραμ-
 μάτων. Οὕτως ἡ μὲν διδασκαλία τῆς ἱστορίας ἐν τε τῇ ἑλληνι-
 κῇ καὶ τῇ δημοτικῇ Σχολῇ ἔλαβε γενικώτερον χαρακτῆρα,
 συνέχουσα καὶ τὰ Ὀθωμανικὰ χρονικά, ἢ δὲ ἐκμάθησις τῆς
 Τουρκικῆς καὶ Γαλλικῆς ἀπέδειξεν οὐχὶ τόσον ἀχύμους καρπούς.
 Ἦδη δὲ περαίνοντες τὴν γενικὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἐν τῷ
 ἀποιοχομένῳ ἐνιαυτῷ πεπραγμένων ἡμῖν, γηθοσύνως ἐκφράζομεν
 καὶ δημοσίᾳ τῷ γεραρῷ καὶ σοφῷ τῆς Ἰάδος φωνῆς καθηγητῆ

κυρίῳ Ἀθανασιάδῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς ἐφορείας δι' ὅσους ἑ-
 τρύτους κόπους κατέβαλε πρὸς μόρφωσιν τῆς ἀνωτέρας τάξεως
 τῆς τῶν κορασιῶν Σχολῆς. Τὸ μικτὸν τοῦτο σύστημα τῆς δι-
 δασκαλίας τῶν θηλέων διὰ διδασκαλισσῶν καὶ διδασκάλων εὐ-
 μαθῶν νομίζω καθ' ὅλα προτιμότερον τοῦ ἐπικρατήσαντος μέχρι
 τοῦδε παρ' ἡμῖν μονομεροῦς τοῦ ἐμπιστευομένου τὴν ὅλην μόρ-
 φωσιν τῶν θυγατέρων ὑμῶν εἰς μίαν καὶ μόνην διδασκάλισσαν,
 ἣν ὑποθέτουσι πανδαήμονα. Τὸ κατ' ἐμέ, τὴν ἀπόλυτον ὑπερο-
 χὴν τῆς γυναικειᾶς ἐποπτείας ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει ἀνευρίσκω μό-
 νον ἐν τῇ διεθύνσει τῶν νηπιαγωγείων. Ἐκεῖ ὄντως εὐμαθῆς
 καὶ ἀκάματος νηπιαγωγός, καὶ τοιαύτην ἔχομεν τὴν κυρίαν Μα-
 ρίαν Ζαννῆ, παράγει ἀποτελέσματα εὐάρεστα, ἃ ὕψεσθε μετ' ὀ-
 λίγον, ἀποδιδόντες δικαιοτάτους ἐπαίνους τῇ μοχθησάσῃ φιλο-
 τίμως νεαρᾷ κόρῃ. Ὁμολογῶ ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ ὅτι διστάζων
 ἐπὶ πολὺ περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πρώτων αὐτῶν σχολείων
 τῶν παίδων, ἀναγνωρίζω ἤδη τὸ ἀναπόφευκτον καὶ εἰς ἄκρον
 λυσιτελὲς τῆς ὑπάρξεως καὶ ὀργανώσεως αὐτῶν ἐν προαστείῳ
 κατοικουμένῳ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἀνθρώπων ἀποχειροβιῶτων,
 μὴ δυναμένων μεριμνᾶν ἀρκούντως περὶ τῆς ἠθικῆς ἐκπαιδεύσε-
 ως τῶν τέκνων αὐτῶν. Τὴν μετατροπὴν τῶν ἰδεῶν μου ὀφείλω
 κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὴν ἡμετέραν νηπιαγωγόν, ἧς οἱ μό-
 χθοι ἐστέφθησαν διὰ πλήρους ἐπιτυχίας.

Ἴδού, φίλη ὀμήγουρις, ὅποσα καὶ ὅποια διέπραξαν οἱ ταχθέν-
 τες ἰθύντορες τῶν κοινῶν ἡμῶν ἐκπαιδευτηρίων, κανόνα ἀσάλευ-
 τον θέντες τὴν ἀπαιτουμένην ἐν ταῖς κοινοτικαῖς λειτουργίαις
 φειδῶ, ἧς τὰ εὐάρεστα ἀποτελέσματα ἐκτεθήσονται καταλλή-
 λως τῇ γενικῇ τῶν δημοτῶν συνελεύσει. Ἄλλὰ καὶ σήμερον,
 πρὶν τῆς ἐπιβαλλομένης ἡμῖν ὑπὸ τοῦ νόμου λογοδοσίας, οὐκ
 ἄπο σκοποῦ οἰόμεθα τὸ ἀνακοινῶσαι ὑμῖν ὅτι ὁ γενικὸς ἰσολογι-
 σμὸς προσιοινίζεται περίσσευμα, ὀφειλόμενον ταῖς παντὸς ἐπαί-
 νου ὑπερτέραις προσπάθειαις τῆς ἐπὶ τοῦ κιβωτίου πολυμελοῦς
 ἐπιτροπῆς. Τοιαῦτα ἐντιμα καὶ φιλότιμα κεκτημένα μέλη ἢ τοῦ
 Μεγάλου Ρεύματος κοινότης, ἐχέτω τὴν πεποιθήσιν προσεχοῦς
 παλινρθώσεως τῶν οὐχὶ καλῶς καιμένων.

SISMANOGLIO

Ταῦτα τὰ χαρμόσυνα γνωστοποιούντες τῇ φίλει ὁμηγύρει, ἐξαιτούμεθα παρ' αὐτῆς τὴν παράβλεψιν τῶν τυχόν ἀδεξίως καὶ κακῶς ἡμῖν πεπραγμένων κατὰ τὸ διάστημα τῆς διετοῦς ἡμῶν ἐφορείας καὶ μυρίας ὁμολογοῦμεν χάριτας τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ προθυμοτάτοις συναδέλφοις τοῖς μετὰ ζήλου καὶ δεξιότητος συγκαλύψασι τὰς ἐμὰς ἐλλείψεις καὶ ἀμαρτάδας. Ἦδη δὲ καταστρέφοντες τὸν λόγον, εὐξόμεθα ἐκ μυχιαιτάτων καρδίας τῷ παναγάθῳ καὶ πανοικτίρμονι Θεῷ ὅπως δωρήσῃται καὶ εἰς τοῦπιόν ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ πᾶσαν λοιπὴν εὐεξίαν σώματος καὶ ψυχῆς τῷ γαληνοτάτῳ καὶ λαοφιλήτῳ ἡμῶν ἄνακτι **Σουλτάν Ἀβδουλ Χαμίτ Χάν**. Κύριος σώζοι τὸν Βασιλέα!

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΦΕΝΤΗ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ ΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ 16 ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ

ΤΩΝ ΕΝΙΑΥΣΙΩΝ ΕΒΕΤΑΣΕΩΝ.

Πανοσιολογιώτατε πάτερ,

Φίλη ὁμηγυρίς,

Ἦδη λοιπὸν ὁ ἀγὼν ἡμῖν κέριται. Ἐκαστος τῶν παρευρεθέντων ἐν τῇ ἐνάρξει τῶν ἐξετάσεων ἀναλογιζέσθω νῦν ὡς ἄδεκαστος ἑλλανοδίκης εἰάν ὀρθῶς εἴπομεν προοικονιζόμενοι ὅτε τὸ γενικὸν πόρισμα τῆς καταστάσεως τῶν ἡμετέρων ἐκπαιδευτηρίων ὑποδεικνύει κατὰ τὸν παρόντα ἐνιαυτὸν πρόοδον ἐπαισθητὴν καὶ σύνταξιν ἀνωτέραν τῆς ἐναγχοῦς ὑφισταμένης.

Ἀλλὰ καὶ οὕτω, ὧ φίλοι ἀκροαταί, πολλὰ ἡμῖν τὰ τρωτὰ

ἐνυπάρχει, πολλὰς ἐλλείψεις διαβλέπομεν ὥστε καὶ πολλῆς δεῖται προσοχῆς ἢ μέλλουσα διακυβέρνησις τῶν σχολικῶν πραγμάτων. Μετὰ σκέψεως νῦν ὀρίμου καὶ ἀνδρικῆς ἀναμετρήσατε τὰς εὐθύναις τῆς κατὰ νόμον ἐκλεχθησομένης ἐφορείας ἐν τῇ προσερχεῖ τῆς ἀποδόσεως τῶν λογαριασμῶν γενικῇ τῶν δημοτῶν συνελεύσει, καὶ ἄνευ προσωποληψίας ἐκλέξατε τοὺς ἀξιούς τῆς κοινῆς ἐμπιστοσύνης διαδόχους ἡμῶν. τοὺς τιμίους οἰακιστὰς τῶν φυτωρίων τῆς νεολαίας, τοὺς μετ' ἀκάμπτου φειδοῦς καὶ ἀγρύπνου ὄμματος ἐπιβλέποντας πᾶσαν δαπάνην καὶ πᾶσαν μεταλλαγήν.

Οἱ ἐπελευσόμενοι ἔφοροι, ἵνα κατὰ τὸν ποιητὴν εἶπω, ἐν σιγῇ μεμαῶτες ἀλεξέμεναι ἀλλήλοισιν, μὴ ἐπαιτησάτωσαν παρὰ τῆς πολλαχῶς βεβαρυμένης ἐπιτροπείας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ θυσίας ἀνεφίκτους ἐν τῇ παρουσίᾳ τῆς κοινότητος θέσει, ἀλλὰ μαχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς, καλλιεργησάτωσαν τὸ ἐμπιστευθησόμενον αὐτοῖς τάλαντον, ὡς ὁ ἀγαθὸς δοῦλος τοῦ Εὐαγγελίου.

Πρὸ πάντων, κατὰ τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην, ὀργανώσεις σχολείων σημαίνει μελέτην ἐμβριθεστάτην καὶ διόρθωσιν τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων, οὐδαμῶς δέ, ὡς τινες πρεσβεύουσι, συγκαλύπτοντες διὰ τῆς βίας τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἀνικανότητα, ἀναστάτωσιν καὶ ἄδικον ἀποπομπὴν τῶν ἀτυχῶν διδασκάλων, καταστροφὴν τοῦ ὑπάρχοντος ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἄκαιρον ἐπέκτασιν τῶν ἐξόδων καὶ χάσας οἰκονομικῶν καὶ κυκλῶνα ἐκπαιδευτικῶν.

Ποίαν ἐπέφερον εἰς τοὺς ἀγροὺς ἄμεσον ὠφέλειαν ἐκρηξίς ἠφαιστείου μεγίστην μὲν ἐμφαίνουσα δύναμιν καὶ τὰ πάντα ἀνατρέπουσα, ἀλλὰ καταστρέφουσα σῦναμα ἀλόγως καὶ ἀσπλάγχχνως πᾶσαν ἰκμάδα ζωῆς καὶ πᾶσαν γελόεσσαν φυτείαν; Ἡ κατάστασις τῆς ὕλης τῶν μαθημάτων, ἢ σπουδῇ τῆς ἐναρμονίου συμπλοκῆς τῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν ἀσκήσεων ἀποτελεσάτω τὴν κυρίαν φροντίδα τῆς νέας ἐφορείας. Τότε διδάσκαλοι μετρίας παιδείσεως, ἀλλὰ προσεκτικῶς ἐφαρμόζοντες τὰ διατυπωθέντα, ἀφίξονται εἰς ἀποτελέσματα, ἅτινα ματαίως ἐπεδίωξαν ἄνδρες σοφοί, ἀτάκτως ἐργαζόμενοι. Οἱ ἀρχαῖοι ἀ-

SISMANGILIO

Οληταί, μικρὸν κατὰ μικρὸν σκληρύνοντες τὸ σῶμα καὶ μά-
λιστα ἀπέχοντες εὐωχιῶν, πότου καὶ τῆς λοιπῆς ἡδονῆς, προ-
παρεσκευάζον ἑαυτοὺς ἀκαταγωνίστους διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἀ-
σκήσεως καὶ τῆς ἀπολύτου ἐγκρατείας.

Καίτοι κινδυνεύων δις ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀγορευσαί, ἐπαναλέγω
ὅτι ὕψιστα συμφέροντα ἐπιβάλλουσιν ὑμῖν καὶ παντὶ ἐχέφρονι
διηνεκῇ μέριμναν ὑπὲρ τῆς εὐεξίας τῶν σχολῶν, ὧν ἡ περιουσία
ἐντὸς διετίας προσλήφεται οὐκ ὀλίγα καὶ σταθερὰ βοήθηματα.
Συνεπῶς πᾶσα βιαία διατάραξις τῆς θείας ἀντιλήψει ἐπελθού-
σης ἰσορροπίας ἔξει τὰ πικρότερα τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ οἱ
τολμήσοντες αὐτὴν θεωρηθήσονται δικαίως ὡς ἔνοχοι κακοθύ-
λου ἀβελτηρίας καὶ ἀσυγγνώστου ἀκηδίας.

Ταῦτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν ὀρμαίνοντες, φροντίσατε
μετ' αὐταπαρνησίας περὶ ἐκλόγης καταλλήλου ἐφορικοῦ σώμα-
τος συναισθανομένου τὸ βᾶρος τοῦ ἀξιώματος.

Ἐμοὶ δὲ ἐπιτραπήτω καὶ πάλιν ἐν τέλει τῆς γραμματικῆς
ταύτης πανηγύρεως, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ ἔπραξα, ἐκφράσαι τὰς θερ-
μοτάτας μου εὐχαριστίας τοῖς ἐντιμοτάτοις καὶ προσφιλεστά-
τοις μοι συναδέλφοις ἐπὶ τῇ προθύμῳ καὶ ἀθορύβῳ αὐτῶν ἀρω-
γῇ, τῷ δὲ διδασκαλικῷ σώματι καὶ ἰδίᾳ τῷ ἀκαμάτῳ κυρίῳ
Γεωργιάδῃ, τὴν βαθυτάτην μου εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἀόκνῳ αὐ-
τῶν καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν ἀνελλιπεῖ ἐργασίᾳ. Εἴ τις ἔπαινος, ἀπο-
δοθήτω τοῖς ἄνω ρηθεῖσιν· εἰ δὲ τις ψόγος, ἐμὸν ἔστω μέρισμα.
Ἀπερχόμενοι, εὐξόμεθα ὅπως καὶ κατὰ τοῦπιόν ἔτος συνερχό-
μενοι ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ, μείζονα καὶ ψηλαφητὰ μαρτύρια
τῆς πρὸς τὰ πρόσω πορείας τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀνιχνεύσωμεν.

—*—

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1888—89

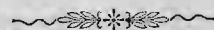
ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΕΝ ΓΕΝΙΚῃ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙ ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΤΩΝ

ΤΗ, ΚΥΡΙΑΚῃ, 30 ΙΟΥΛΙΟΥ 1889

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΦΕΝΤΗ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ.

Τὴν πιστὴν ἀπαικόνισιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ
ταμείου τῶν κοινῶν ἡμῶν ἐκπαιδευτηρίων, φθίνοντος Αὐγού-
στου τοῦ παρῖπευσαντος σχολικοῦ ἔτους 1887—1888, ἀνευ-
ρίσκετε ἐν τῷ ἐκτυπωθέντι ἰσολογισμῷ οὕτινος ἀρκετὰ ἀντίτυπα
κατετέθησαν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐντίμου ἐκ-
κλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐκ τούτου πιστοῦσθε ὅτι τὸ πλεόνα-
σμα τῆς τακτικῆς διαχειρίσεως ἀνήρχετο τότε εἰς γρ. 2,196
καὶ 15 παράδες, τὸ δὲ περίσσευμα ἐξ ἐκτάκτων δωρεῶν καὶ ἐξ
ἀγορῶν τριῶν μετοχῶν εἰς γρῶσια 17,991 ὥστε ὅλη ἡ ἐπὶ πλέ-
ον διαφορὰ συνεποσοῦτο εἰς γρῶσια 20,187 καὶ 15 παράδες.

Τοιοουτρόπως, εὐοίωνος καθ' ὅλα ἤρξατο ἡ νέα σχολικὴ πε-
ρίοδος 1888—1889 καθ' ἣν, τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσῃ τῆς κοινό-
τητος ὑπέικοντες, ἀνελάβομεν καὶ πάλιν τὸν οἰακισμὸν τῆς παι-
δαγωγικῆς ὁλκάδος τοῦ Μεγάλου Ρεύματος.

Γνωσταί τυγχάνουσιν αἱ πολλάκις διὰ μακρῶν ἐκτεθεῖσαι
βάσεις τῆς ἐνεργείας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνοψιζόμεναι
εἰς ὀλίγα τινὰ ἀξιώματα δηλαδή·

Αον. Εἰς τὴν ἀκριβεστάτην τήρησιν τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ ἐσοδῶν καὶ ἐξόδων.

Βον. Εἰς τὴν θρησκευτικὴν οὕτως εἰπεῖν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης σπατάλης τοῦ ἀποθεματικοῦ χρήματος τῶν σχολῶν.

Γον. Εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνακούφισιν τοῦ δεινῶς δοκιμαζομένου ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

Δον. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπαρχόντων πόρων· καὶ

Εον. Εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐνόντων διόρθωσιν τῶν πραγμάτων, ἐπίβλεψιν τῆς διδασκαλίας καὶ διαρρύθμισιν τοῦ ἐν χρήσει ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος κατὰ τὰς ὑποδειχθείσας ὑμῖν πρακτικὰς ἀρχάς.

Συνέπεια τῶν ἄνω τεθέντων κανόνων ἐστίν, ὡς εἰκός, ἡ μέχρι οὐλοῦ ἐγκαιρὸς ἀπότισις πάσης ὀφειλῆς καὶ μάλιστα τῶν διδασκαλικῶν μηνιαίων, ὧν τινων τὸ ποσὸν ἐλογίσθη ἀνάλογον τῶν χρηματικῶν δυνάμεων καὶ οὐχὶ τῶν φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων τῆς σήμερον ἀποχωρούσης ἐφορείας. Ὄντως πρεσβεύομεν ἀδιστακτικῶς ὅτι ἐν πάσῃ δαπάνῃ κοινοτικῶν εἰσοδημάτων αἱ γενναῖαι ὀρμαὶ τῆς καρδίας ὀφείλουσιν ὑποκύπτειν εἰς τὴν σκληρὰν βάσανον τῶν ἀριθμῶν.

Τὰς σκέψεις ἡμῶν ταύτας οὔτε ἀπεκρύψαμεν οὔτε ἀποκρύπτομεν, ἐγκαυχώμενοι μάλιστα ἐν τῷ λογισμῷ ὅτι πᾶσα δόνησις βιαία καὶ πᾶν ἀνάρμοστον ἔξοδον ἐποίσει ἀφεύκτως τὴν ἀνατροπὴν τῆς προσεγγιζούσης ἀνετωτέρας διατάξεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων. Ὁ Μίλων ἐνίκησε μὲν δρόμον φέρων ἐπὶ τῶν εὐρέων ὤμων αὐτοῦ βοῦν βαρύτερον, ἀλλὰ τὸν ἀγῶνα διεξήγαγεν εἰθῶς καθ' ἡμέραν αἶρειν τὸν μύσχον, ὃν ὁ χρόνος μετήλλαξεν εἰς βοῦν παχύτερον. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐστὶ πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἐπιζητούντων διὰ μιᾶς γενικὴν ἀναστάτῳσιν τοῦ διδασκαλικοῦ σώματος, αὕξησιν τῶν μισθοδοσιῶν, παραλαβὴν πολυπληθεστέρου ἐμμίσθου προσωπικοῦ καὶ μὴ ὑπολογιζόντων τὴν πενίαν καὶ ἀρρωστίαν τῆς ἐναγχοῦς ἀποτεφρωθείσης χώρας. Τὰ καλὰ οὐχὶ μόνον κόπῳ ἀλλὰ καὶ χρόνῳ κτῶνται.

Ταῦτα κατὰ καθῆκον προοιμιασάμενοι, ἐπιλαμβάνομεθα ἀ-

πρὶξ τῆς ἐξετάσεως τῶν λογαριασμῶν τοῦ παρόντος ἔτους 1888—89 παρατιθέντες καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας ἀριθμοὺς τοῦ ἔτους 1887—88.

Τακτικὸς ἰσολογισμὸς.—Τακτικὰ ἔσοδα

Καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιχορήγησις μένει κατ' ἀρχὴν ἡ αὐτὴ· τούτέστιν ἔλαβεν ἡ ἐφορεία τακτικῶς κατὰ μῆνα 2,150 γρόσια ἀντὶ 3,000 ἢ καὶ 4.160 πληρωθέντων εἰς τοὺς προκατόχους. Οὕτω τὸ ὅλον τῆς κοινοτικῆς βοήθειας ἀνήλθεν εἰς 25,800 γρόσια ἀντὶ 23,650 γροσίων ληφθέντων πέρουσιν. Ἡ ἐπὶ πλέον διαφορά ἐκ 2,150 γροσίων προέρχεται ἐκ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρξατο ἡ πληρωμὴ. Τὰ λοιπὰ ἔσοδα παρουσιάζουσιν ἀπαντα τὰς ἐξῆς ἐπαισθητὰς αὐξήσεις.

Αον. Ἀντὶ 2,382 γρ. καὶ 10 παρ. οἱ δίσκοι ἀπέδωκαν 2,988 γρ. ἤτοι ἐπὶ πλέον 606 γρόσια.

Βον. Ἀντὶ 1,556 γροσίων ἔχομεν ἀπὸ εἰσιτήρια 1,847 γρ. 20 παρ. ἤτοι 291 γρ. 20 παρ. περισσότερα.

Γον. Ἀντὶ 6,081 γρ. 10 παρ. τὰ δίδακτρα ἀποδίδουσι 8,170 γρ. 10 παρ. ἤτοι πλεόνασμα ἐκ 2,089 γροσίων.

Δον. Καὶ τέλος ἀντὶ 6,294 γρ. τὸ κιβώτιον ἀνέρχεται εἰς 10,209. 20 γρόσια ἤτοι αὐξάνει κατὰ 3,915. 20 γρόσια.

Περὶ τὴν κρίνω τὴν ἀναγραφὴν τῶν λοιπῶν ποσῶν, ὧν ἡ μείωσις ἢ αὐξήσις εὐκόλως ἐξηγεῖται, καὶ ἀρκοῦμαι ἐπικαλούμενος τὴν ἰδιαιτέραν ὑμῶν προσοχὴν ἐπὶ τῆς συνάξεως τοῦ κιβωτίου ὑπερβάσης ἀληθῶς πᾶσαν προσδοκίαν. Εἰς ποίους λοιπὸν ὀφείλεται ἡ ἔκτακτος αὐτῆ ἐπιτυχία; Εἰς ποίους ἀποδοτέον τὸν ἔπαινον; Ἀπολύτως καὶ ὀλοσχερῶς εἰς τοὺς ἀναλαβόντας τὸ ἐπίμοχθον ἔργον τῆς τακτικῆς περιφορᾶς τοῦ κιβωτίου. Ἐκφράσωμεν τοίνυν καὶ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς κοινότητος τοῖς ἐντίμοις κυρίοις Φιλοστράτῳ Βασιλειάδῃ, Ἰωάννῃ Βογιατζοπούλῳ, Σταύρῳ Ροδοκανάκῃ καὶ Μιμήκῳ Ἀποστολίδῃ, τοῖς ἐφορεύσασι καὶ ἐποπτεύσασι τὴν ὅλην ἐργασίαν

τῆς συλλογῆς τῶν ἐράνων καὶ ἀποδείξαι ἐμπράκτως ὅποια καὶ ὅποσα κατορθοῖ ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλος καὶ ἡ λελογισμένη ἐπιμέλεια. Ἐπίσης χάριτας ἀποδῶμεν τῇ φιλομούσῳ Ἀδελφότητι τῇ ἐπελθούσῃ προθύμῳ ἀρωγῇ τῶν ἡμετέρων ἐκπαιδευτηρίων καὶ χορηγησάσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων 3,240 γρόσια προῖόν τοῦ ἀναλογοῦντος ἡμῖν μέρους τοῦ ἐτησίου χοροῦ τοῦ σωματείου κατὰ τὰ μεταξὺ τοῦ προεδρείου τῆς Ἀδελφότητος καὶ τῆς ἐφορείας τῶν σχολῶν συμφωνηθέντα.

Τοιουτοτρόπως τὰ τακτικὰ ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς 59,768 γρόσια καὶ 10 παράδες, ὑπερβάντα τὰ τῆς χρήσεως 1887—1888 κατὰ 6,773 γρόσια. Ἐν τούτοις τὰ εὐάρεστα ταῦτα ἀποτελέσματα ἐπετεύχθησαν, χωρὶς νὰ ἀναγράψωμεν ἐν τῇ νέᾳ περιόδῳ ἐκτάκτους δωρεάς, ὡς τὰς γενομένας πέρυσιν ὑπὸ τοῦ φιλογενεστάτου κυρίου Ζαφειροπούλου, οὗτινος καὶ ἡ τακτικὴ προσφορά ἐμειώθη εἰς 15 λίρας, καὶ χωρὶς προσθήκης τοῦ τόκου τῶν φιορινίων, ἀναβιβαζομένου εἰς 1,615 γρόσια καὶ μένοντος εἰσέτι ἀνεπάρκους εἰς χεῖρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς.

Τακτικὸς ἰσολογισμὸς.—Τακτικὰ ἔξοδα

Τὰ τακτικὰ ἔξοδα δεικνύουσι καὶ ταῦτα εὐεξήγητον αὐξήσιν. Ἡ ἐφορεία, κατιδοῦσα, ὡς ἐν προγενεστέρῃ περιστάσει ἐξετέθη παρ' ἡμῶν, τὸ ἐπάναγκες τῆς εἰσαγωγῆς τῆς τακτικῆς διδασκαλίας τῆς ζωγραφικῆς, παρέλαβεν εἰδικὸν διδάσκαλον, μοχθήσαντα, ὡς ἐπέισθητε ἰδίως ὕμνασι, σκοπίμως καὶ καρποφόρως. Ἔστὲ βέβαιοι ὅτι μεθοδικωτέρα ἐξάσκησις, βασιζομένη ἐπὶ τριετοῦς ἢ τετραετοῦς συνεχοῦς μελέτης τῆς κοσμηματογραφίας, ἔξει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπαρκῆ τεχνικὴν μόρφωσιν τῶν παιδῶν. Ἄλλως δὲ ἡ νέα ἐφορεία εὐρήσει λαμπρὰ ὑποδείγματα ἐν τοῖς διδασκομένοις ἐν Ἡρωσίᾳ (α) καὶ Γαλλίᾳ παρ' ἀπάσαις ταῖς

(α) Ἐν Ἡρωσίᾳ ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων τῆς ζωγραφικῆς διαρκεῖ 6 ἔτη. Μεγίστη δὲ καταβάλλεται φροντίς ὅπως ἅπαντες οἱ μαθηταὶ ὡ-

δημοτικαῖς σχολαῖς καὶ ὀδηγηθήσεται εἰς κατάρτισιν ἐντελεστέρου συστήματος διὰ τῆς γενομένης ἤδη ἐπιτυχοῦς δοκιμῆς.

Ἡ πρόληψις τοῦ κυρίου Ἀθανασιάδου ὡς ἑλληνοδιδασκάλου ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ ἐπέφερε καὶ αὕτη τὴν ἐγγραφὴν ἄλλης δαπάνης, ὥστε τὸ ποσὸν τῶν μισθοδοσιῶν συμποσοῦται εἰς 51,442 γρόσια ὑπέρτερον τοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῷ ἰσολογισμῷ τοῦ 1887—1888 κατὰ 12,271. Ἀλλὰ καὶ τὰ γενικὰ ἔξοδα τοῦ 1888—89 εἰσὶν ἀνώτερα τῶν τοῦ 1887—88 κατὰ γρόσια 3,381 καὶ 20 παράδες καὶ ἡ ἀγορὰ καυσίμου ὕλης διὰ τὸ λῆξαν ἤδη σχολικὸν ἔτος ἀπῆτησεν ἐπὶ πλέον 399 γρόσια καὶ 30 παράδες. Παραλείπω τὰς λοιπὰς διαφορὰς ὡς μικροῦ λόγου ἀξίας καὶ συμπεραίνω ὅτι ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ 1888—89 δίδει ἑλλειμμα λογιστικὸν ἐκ γροσίων 1,245. Τὸ ἑλλειμμα τοῦτο μετατρέπεται εἰς θετικὸν περίσσευμα 370 γροσίων καὶ 30 παράδων, ἐὰν προστεθῶσιν εἰς τὰς στήλας τῶν ἐσόδων τὰ τοκομερίδια τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου Σταύρου, τὰ εὑρισκόμενα παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Δημητράκῃ Ἐφέντῃ, προέδρῳ τῆς ἐντιμοτάτης ἐπιτροπῆς, νῦν ἀπουσιάζοντι.

Τοιαῦτα ἐν συνόψει τὰ τοῦ τακτικοῦ ἰσολογισμοῦ ἐν πάσῃ τῇ ἐφικτῇ ἡμῖν σαφηνείᾳ καὶ ἀληθείᾳ.

Ἑκτακτος ἰσολογισμὸς.

Μεταβαίνω νῦν εἰς τὰ τοῦ ἐκτάκτου ἰσολογισμοῦ.

Τὸ περίσσευμα τῶν ἐκτάκτων προσόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους 1887—1888 δεικνύει ἄθροισμα γροσίων 17,991, ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ 8,000 γροσίων ὡς καθαροῦ κέρδους τοῦ λαχείου. Ἀτυχῶς μολονότι πᾶσα κατεβλήθη φροντίς πρὸς ἐκποίησιν τῶν εἰς χεῖρας ἡμῶν εὑρισκομένων 1,000 γραμματίων ἕνεκα ἀπροόπτων κωλυμάτων, μόλις σημειοῦμεν ἐν τοῖς λογαριασμοῖς 6,665. 20 γρόσια ὡς ἀντίτιμον τῶν πωληθέντων καὶ πληρωθέντων 666 ἀριθμῶν. Τὸ ἑλλειμμα ἐπιβαρύνει ἀληθῶς

σιν ἐξ ἴσου γυγυμασμένοι εἰς πᾶν εἶδος κοσμηματογραφίας, ἐξαιρουμένης τῆς προσωπογραφίας.

τάς εισπράξεις τοῦ παρωχημένου ἔτους, ἀλλ' ὅπωςδήποτε μειοῦ τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον κατὰ 2,000 περίπου γροσίων. Εὐελπιστῶ ὅτι ἀναμενόμεναί τινες εισπράξεις καταστήσουσι τὴν διαφορὰν μεταξύ τῶν ἐγγραφέντων καὶ τῶν βεβαιωθέντων μικροτέραν, ἐπαυξήσουσι τὴν περιουσίαν τῶν σχολείων. Ἄλλως δὲ ἡ ἐφορεῖα, ἀναγνωρίζουσα τὰς κατεπειγούσας ἀνάγκας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἐδέχθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν τοποθέτησιν τῶν γραμματίων αὐτῆς ἐκτὸς τῆς βασιλευούσης, ἐπιθεῖσα αὐτῇ ἐαυτῇ δυσχερεστέραν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπομένου.

Ἐκ παραπλησίων ὁρμώμενοι λόγων, ἀπέσχομεν καὶ τῆς ἐκκυβέσεως τοῦ ἔτησιου τῶν σχολῶν λαχείου, ὅπερ πάντως ἀποδώσει τοῖς διαδόχοις μείζονα τῶν παρ' ἡμῶν σημειωθέντων ἐν τοῖς ἐσόδοις τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἐν τούτοις οὐχὶ ὀλοσχερῶς ἄκαρπος καὶ ἄγονος πρῆλθεν ἡ δευτέρα περίοδος τῆς ἡμετέρας ἐφορεῖας ὡς πρὸς τὸν ἕκτακτον ἰσολογισμόν.

Μετὰ μεγίστης λοιπὸν εὐχαριστήσεως σημειοῦμεν ὅτι ὁ μὲν ἐντιμότερος Ἄρτιν ἐφέντης Τσαμίτς, μέλος εὐγενοῦς καὶ φιλανθρώπου οἴκου, ἐδώρησατο ταῖς ἡμετέραις σχολαῖς τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀλιείας, τὸ ἀγορασθὲν παρὰ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀντὶ γροσίων 13,000 ὡς ἔγγιστα, ὁ δὲ κύριος Λεωνίδας Ζαρίφης, ἄξιος υἱὸς πατρὸς φιλογενεστάτου, ἀνέλαβε τὴν κατασκευὴν νέων ἐδωλίων διὰ 200 μαθητὰς τῆς δημοτικῆς σχολῆς, προσθέσας καὶ συλλογὴν χαρτῶν καὶ πινάκων κατὰ τὰς τελευταίας παιδαγωγικὰς μεθόδους.

Πράξεις τοιαῦται οὐ χρήζουσιν ἐπαίνων καὶ ἀναγράφονται ἀπλῶς πρὸς μνημόσυνον τῶν ἐργασαμένων τὴν ἐλεημοσύνην.

Ἐκφράζοντες σήμερον δημοσίᾳ τὴν ἀπειρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην ἀμφοτέροις ταῖς ἄνω ρηθεῖσιν εὐεργέταις τῆς κοινότητος ταύτης, ἐπαφίμεν ἐκάστη τῶν δημοτῶν τὴν χρηματικὴν ἐκτίμησιν τῶν βερυστημάτων αὐτῶν δωρεῶν διὰ τὰ κοινὰ ἡμῶν σχολεῖα, περιοριζόμενοι τὸ καθ' ἡμᾶς εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ καθαρῶ περιουσιακοῦ τοῦ ταμείου ἐκ γροσίων 17,616 καὶ 15 παράδων.

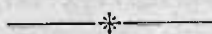
Ἰδοῦ, ὦ φίλη ὁμήγουρις, τὰ διαπραχθέντα ἡμῖν οἰκονομικῶς, ἅτινα κρινεῖ καὶ ἐξετάσει ἡ παρὰ τῆς παρούσης συνελεύσεως κατὰ νόμον ἐκλεχθησομένη ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ.

Ἦδη δὲ ἀποχωροῦντες, χρέος ἡμῶν ἠγοῦμεθα ὑπομνήσαι ἅπασιν ὑμῖν ὅσα κρίνομεν ἀπαραίτητα διὰ τὴν πρόοδον τῶν σχολικῶν ὑποθέσεων, τῶν συνδεομένων στενωῶς μετὰ τῆς εὐεξίας τοῦ ὅλου σώματος τῆς κοινότητος. Γινώσκουμεν κάλλιστα ὅτι αἱ ἡμέτεραι σκέψεις οὐδὲως δεσμεύουσι τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐπερχομένης ἐφορεῖας, ἣτις δύναται, ἀσκόπως κατασπαθίζουσα τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, ἀνατρέψαι τὴν ὑφισταμένην σχετικὴν εὐπορίαν, ἀλλὰ πεπεισμεθα ὅτι ἡ ὑμετέρα ψῆφος ἀναδείξει ὡς ἐφόρους οὐχὶ τοὺς τολμητίας, ἀλλὰ τοὺς σωφρονοῦντας τῶν δημοτῶν, ἀνευρίσκουσα ἐν ἐκάστη τάξει τοῦ εὐάνδρου τούτου προαστείου τοὺς καταλλήλους, τοὺς ἐργατικούς, τοὺς ποθοῦντας τὴν κοινὴν πρόοδον. Τοιοῦτους ἰθύντορας τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀναγορεύσαντες, συστήσατε αὐτοῖς θερμῶς τὴν τήρησιν ἀκριβοῦς ἰσοζυγίου ἐξόδων καὶ ἐσόδων καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἠθικῶς ὑφισταμένων δικαιωμάτων τῆς διδασκαλικῆς χορείας, καθόσον ταῦτα συμβιβάζονται μετὰ τῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν λοιπὴν παιδείαν.

Μάλιστα δὲ ἡ ἐμβριθὴς καὶ ἔγκαιρος μελέτη τῶν προγραμμάτων, ἡ ρύθμισις τῶν σπουδῶν τῆς ζωγραφικῆς καὶ ἡ προσθήκη, εἰ δυνατόν, τῆς διδασκαλίας τῆς χορικῆς μουσικῆς ἔστωσαν τὰ κύρια μελήματα τῶν ἐπελευσομένων ἐφόρων. Ἀναλογισόμεθα ὅτι προσεχέστατα, προστιθεμένου εἰς τὰς τακτικὰς προσόδου τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀνεγερθέντων οἰκημάτων ἐν τῇ συνοικίᾳ Λουτφιε, ἔξομεν κεφάλαιον σπουδαῖον, ἐπιτρέπον ριζικωτέρας βελτιώσεις.

Οὐδεμίᾳ λοιπὸν ὑφίσταται ἀνάγκη βίας, συναρπαγῆς καὶ κατεσπευσμένης ἐργασίας, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας δεόμεθα ὑπερποτε φρονήσεως, ψυχραιμίας καὶ ὑπομονῆς ὅπως σὺν Θεῷ ἐπιστεγᾶσωμεν ἐπ' εὐλογίαις τὸ ἤδη ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀνεγειρόμενον ἠθικὸν οἰκοδόμημα τῶν δημοτικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Προσφώνησις ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐνιαυ- σίων ἐξετάσεων	Σελ. 3
Προσφώνησις ἀπαγγελθεῖσα μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων	» 10
Ἔκθεσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ἐκ- παιδευτηρίων Μεγάλου Ρεύματος κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1888—89	» 13

1887-8 και 1888-9 ΟΑΙΚΟΝ

1887-8 και 1888-9

Σελις	0—27	Μερις έκκλησ. επιχορηγήσεως	Γρ. 23650	25800	49450
»	28 και 44	» εισπραξέως κιβωτίου	6294	10209 20	16503 20
»	29	» δίσκου έκκλησίας	2382 10	2988	5370 10
»	30	» εισιτηρίων μαθητών	1556	1847 20	3403 20
»	31	» έβδουμαδ. διδάκτρων	6081 10	8170 10	14251 20
»	32	» έκτάκτων δωρεών	1736	3435	5171
»	33	» συνδρομής Ζαφειροπούλου	4860	1620	6480
»	33	» » Μουσούρου πασά	2520	2520	5040
»	35	» λαχείου εισπραχθέντα	6665 20		6665 20
»	36	» ένοικίου εκ παντοπωλείου	2300	2400	4700
»	11 και 39	» τόκων εκ φιορ.	1615 30		1615 30
»	12	» δωρεών Μυροκορδάτου	9504		9504
»	13	» τόκων εισπρ. τόκοι 3 μ.		342	342
»	14 και 48	» γενικων εξόδων. Διά το		436	436
»	15 και 50	ύλικ. εισεπρ. παρὰ μα-			
»	16	θητών μελόνης κτλ.			
»	17				
»	18				
»	19				
»	20				
»	21				
»	22				
»	23				
»	24				
»	25				
»	26				
»	27				

69164|30|59768|10|128933

Τό περίσσειμα Γρ. 17170 35

Υπερτίμησις όμολογιών 445 20 17616 15

Σελις	1.46	Μερις επισκευής Σχολ. άρρένων	Γρ. 1766 25	618 30	2385 15
»	2	» » » θηλέων	2929 30		2929 30
»	3	» » Δημ. Σχολής	401 10		401 10
»	4-5.47	» επίπλων σχολής θηλέων	980	388	1368
»	5-24	» γενικων μισθοδοσιων	39171	49911	89082
»	6.25	» κυσίμου ύλης	1075 30	1475 20	2551 10
»	7.26.77	» γενικων δαπανων	4424 20	7706	12130 20
»	8	» επιστραφέντων διδάκτρ.		914	914
»	9				
»	10				
»	11				
»	12				
»	13				
»	14				
»	15				
»	16				
»	17				
»	18				
»	19				
»	20				
»	21				
»	22				
»	23				
»	24				
»	25				
»	26				
»	27				

50748|35|61013|10|111762|05

Υπόλοιπον. Διά τα προς εξίσωσιν 17170 35

128933

Ένεργητικόν ήτοι αποθεματικόν κε-
φάλαιον

Ανάλυσις

Έν τῇ Τραπεζῇ

Κατατέθησαν είκοσάφρ. 100 πρὸς 95 $\frac{1}{2}$ Γρ. 9504

Άξία τριων μετοχων σήμεραν » 5958

Μετρητά εν τῷ ταμείῳ » 2154 15